

KESAM DEĞERLENDİRME NOTU

Kırklareli Üniversitesi
Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

15/04/2013

No: 2013/01

<http://kesam.kirklareli.edu.tr>

ÜCRETLİ VE YEVMİYELİ İŞLERDEN ÜCRETSİZ AİLE İŞÇİLİĞİNE: ÇOCUK İŞGÜCÜ ANKETİ SONUÇLARI-2012 ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Çok uzun bir aranın ardından Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları-2012 bültenini yayınladı. En son 2006 yılına ilişkin veriler elimizde bulunuyordu ve çocuk istihdamı ile ilgili tartışmalar elimizde bulunan bu eski veriler üzerinden yürütülüyordu. TÜİK'in Çocuk İşgücü Anketi Sonuçları-2012 çocuk istihdamı ile ilgili şaşırtıcı sonuçlar içeriyor. 2012 yılının son üç ayında uygulanan Çocuk İşgücü Anketi sonuçlarına göre; Türkiye genelinde 6-17 yaş grubundaki çocuk sayısı 15 milyon 247 bin kişidir. Bu yaş grubundaki çocukların % 66,5'i kentsel bölgelerde, % 33,5'i kırsal bölgelerde yaşamaktadırlar. Çocukların % 91,5'i bir okula devam ederken, % 8,5'i okula devam etmemektedir. Yaş grupları itibarıyla, 6-14 yaş grubundaki çocukların % 97,2'si, 15-17 yaş grubundaki çocukların ise %74,7'si okula devam etmektedir.

Ufuk ÖZER
Araştırma Görevlisi

ufuk.oz@kirklareli.edu.tr

Kırklareli Üniversitesi
Ekonomik & Sosyal Araştırmalar
Uygulama ve Araştırma
Merkezi

<http://kesam.kirklareli.edu.tr>

kesam@kirklareli.edu.tr

2012 yılının son üç ayında uygulanan Çocuk İşgücü Anketi sonuçlarına göre; Türkiye genelinde 6-17 yaş grubundaki çocuk sayısı 15 milyon 247 bin kişidir.

ÇALIŞAN ÇOCUKLAR

Bütün dünyada önemli bir sosyal problem olarak görülen ve küresel kuruluşlarca en önemli problemlerin başında sayılan çocuk işçiliği konusu Türkiye için de ciddiyetini korumaktadır. Anket sonuçlarına göre çalışan çocuk sayısı 6-14 yaş grubunda 292 bin kişi, 15-17 yaş grubunda ise 601 bin kişidir. Ekonomik faaliyette çalışan 6-17 yaş grubundaki çocukların istihdam oranı

% 5,9'dur. Beklentilerin aksine, bu yaş grubundaki istihdam oranı 2006 yılı sonuçlarına göre aynı düzeyde kalırken, toplamda çalışan çocuk sayısında 3 bin kişilik artış gerçekleşmiştir. Çocukların istihdam oranı, 6-14 yaş grubunda % 2,6, 15-17 yaş grubunda ise % 15,6'dır. Bu çocukların % 68,8'i erkek ve % 31,2'si ise kız çocuklarıdır. 2006 yılından itibaren çocuk istihdamı oranı sabit kalmasına rağmen; çalışan çocuk sayısının azalmak bir yana artmış olması, özellikle de ekonomik işlerde istihdam edilen 6-14 yaş grubundaki çocukların oranının artması; konuyla ilgili politikaların etkisizliğini göstermekte ve gelecek adına endişe vermektedir. Önceki anket sonuçlarına göre; hem okula devam edip ve hem de ekonomik işlerde istihdam edilen çocukların sayısı artarken; hem okula devam etmeyip ve hem de ekonomik işlerde istihdam edilen çocukların sayısı azalmıştır. Okula devam etmeyen çocukların dağılımında kız çocukların oranının erkek çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmekle birlikte, eskiye nazaran çok ciddi bir oranda azalma söz konusu olmuştur.

MEKÂNSAL DAĞILIM

2012 anketi sonuçlarına göre, Türkiye genelinde 6-17 yaş grubunda çalışan çocukların % 44,8'i kentsel, % 55,2'si kırsal yerlerde yaşamaktadır. 2006 anket sonuçlarına göre % 55,1 ve % 44,9 olarak gerçekleşen bu oranlar, tam aksi yönde bir kırılma ile son 6 yıllık süreçte çocuk istihdamının kentten kıra doğru taşındığını göstermektedir. Çocuk istihdamı sayılarında yaşanan değişimin kökenlerine bakıldığında esasen kırsal bölgelerde gerçekleşen istihdam tarafından beslendiği görülmektedir.

SEKTÖREL DAĞILIM

2012 yılı anket sonuçlarına göre, çalışan çocukların % 44,7'si (399 bin kişi) tarım, % 24,3'ü (217 bin kişi) sanayi ve % 31'i (277 bin kişi) hizmet sektöründe yer almaktadır. Sektör bazındaki sonuçlar, 2006 yılı sonuçları ile karşılaştırıldığında tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 8,1 puan artarken, sanayi sektörünün payı 6,6 puan ve hizmet sektörünün payı ise 1,5 puan azalmıştır. Sektörler açısından çocuk istihdamı, son altı yılda tarım sektöründe önemli bir artış ve sanayi sektöründe önemli bir azalış göstermiştir. Hizmetler sektörünün oranında önemli bir değişim olmazken, erkek çocukların aksine kız çocuklarının hizmet sektöründe istihdamında bir miktar artış gözlenmektedir.

İŞTEKİ DURUMLARINA GÖRE ÇALIŞAN ÇOCUKLAR

İşteki duruma göre; 2012 yılında çalışan çocukların % 52,6'sı (470 bin kişi) ücretli veya yevmiyeli, % 46,2'si (413 bin kişi) ise ücretsiz aile işçisi, %1,1'i (10 bin kişi) ise kendi hesabına çalışmaktadır. 2006 yılında ücretli ve yevmiyeli bir işte çalışan çocukların oranının %56,7 olduğu düşünülecek olursa, yaklaşık %4 oranında bir düşüşten söz edilebilir. Benzer biçimde kendi hesabına çalışan çocuklar oranı da %2,7'den %1,1'e gerilemiştir. Ücretsiz aile işlerinde çalışan çocuklar açısından değerlendirdiğimizde aksi yönde bir değişim görülmektedir. 2006 yılında ücretsiz aile işçisi olan çocukların oranı %40,7 (362 bin kişi) iken, bu oran 2012 yılında %46,2 (413 bin kişi)'ye yükselmiştir. Bu değişim 2006 yılından bu güne, çalışan çocukların işteki durumları itibarıyla dağılımında ücretli ve yevmiyeli işlerden ücretsiz aile işçiliğine doğru önemli bir kayış yaşandığı anlaşılmaktadır.

SONUÇ

Türkiye’de çocuk istihdamı oranında beklenen ama gerçekleşmeyen bu değişim, küresel bir perspektiften değerlendirildiğinde büyük bir sosyal problemin devam ettiği anlamına gelmektedir. Bu haliyle Türkiye yüksek riskli ülkeler kategorisinde kalmaya devam edecektir. Öte yandan, altı yıl gibi uzun bir sürede oransal olarak çocuk çalışmasında hiç iyileşme kaydedilememiş olması ise Türkiye’de çocuk işçiliği sorunu ile ilgili enine boyuna düşünülmesi gerektiğini göstermektedir.

Ekonomik alanda yüksek büyüme oranlarına ulaşan, enflasyonu tek haneye indiren, siyasi alanda önemli reformlar yapan bir ülkenin çocuk istihdamı gibi en temel sosyal problemle

ilgili hala bir ilerleme kaydedememiş olması konu üzerinde bir kez daha düşünülmesini zorunlu kılmaktadır. Türkiye’de çocuk istihdamının yapısal, ekonomik ve sosyal nedenleri bulunmakta ve bunların sadece mevzuat değişiklikleri ile çözülmesi mümkün görünmemektedir.

Sorunun çözümü ülkenin ekonomik ve sosyal şartlarının iyileştirilmesinin yanında, adil ve dengeli bir gelir dağılımına sahip olunmasından geçmektedir. Ayrıca, mesleki eğitime önem verilmesi, tüm tarafları içine alan etkin denetim sistemlerinin geliştirilerek kısa ve uzun vadede kararlı bir şekilde uygulanması çocuk istihdamını önleyecektir.

Ufuk ÖZER

2002’de Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümünden mezun oldu. Yüksek lisansını Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim dalında tamamladı. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi anabilim dalında doktora öğrenimine devam eden Özer, Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yapıyor. Özer çalışmalarında, sosyal politika, refah devleti ve istihdam politikası alanında yoğunlaşmaktadır.

Kırklareli Üniversitesi

Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi

Rektörlük Kültür Merkezi A Blok Kırklareli/Merkez

Tel: +90 288 212 96 70 Dahili: 166 | Faks: +90 288 212 23 59

E-posta: kesam@kirkclareli.edu.tr Web: <http://kesam.kirkclareli.edu.tr>